OWEN, HUGH (1880 - 1953), hanesydd

Enw: Hugh Owen
Dyddiad geni: 1880
Dyddiad marw: 1953
Priod: Marian Owen (née Owen)
Rhiant: Jane Owen
Rhiant: Hugh Owen
Rhyw: Gwryw
Galwedigaeth: hanesydd
Maes gweithgaredd: Hanes a Diwylliant; Llenyddiaeth ac Ysgrifennu
Awdur: Glyn Parry

Ganwyd 8 Mai 1880 yn Niwbwrch, Môn, yn fab i Hugh a Jane Owen. Symudodd y teulu i Aigburth, Lerpwl, yn 1883. Addysgwyd ef yn ysgolion S. Michael's Hamlet ac Oulton, a Phrifysgol Lerpwl. Wedi derbyn tystysgrif dysgu yn 1901 bu'n athro hanes mewn ysgolion yn Llundain, Lerpwl a Threffynnon cyn ei benodi'n bennaeth yr adran hanes yn ysgol Llangefni yn 1918, swydd y parhaodd ynddi nes iddo ymddeol yn 1944.

Flwyddyn wedi iddo ddychwelyd i Fôn fe'i hetholwyd yn olygydd cylchgrawn Cymdeithas Hynafiaethwyr a Naturiaethwyr y sir ac ef a fu'n gyfrifol am y cylchgrawn am yr ugain mlynedd nesaf. Rhwng 1920 ac 1949 cyhoeddodd yn y cylchgrawn nifer o ffynonellau hanesyddol Môn wedi eu golygu ganddo ef, megis cofnodion llys sesiwn chwarter Môn, 1768-88 (1924); cyfrifon beilïaid Biwmares, 1779-1805 (1929); llyfr cofnodion bwrdeistref Biwmares, 1694-1723 (1932) a dyddiadur Bulkeley Dronwy (1937). Golygodd hefyd *Braslun o hanes Methodistiaid Calfinaidd Môn, 1880-1935* (1937); ac, ar y cyd â Gwilym Peredur Jones, *Caernarvon court rolls, 1361-1402* (1951), a chyhoeddodd y llyfrau canlynol: *The life and works of Lewis Morris (Llywelyn Ddu o Fôn) 1701-1765* (1951), *The history of Anglesey constabulary* (1952) a *Hanes plwyf Niwbwrch* (1952). Traethawd buddugol mewn cystadleuaeth yn Eisteddfod Genedlaethol Dolgellau, 1949, ar hanes unrhyw blwyf yng Nghymru oedd yr olaf. Nid y leiaf o'i gymwynasau, fodd bynnag, oedd ei waith ar lythyrau'r Morysiaid, sef mynegai cynhwysfawr i J.H. Davies (gol.), *The Morris letters* (1907, 1909) a ymddangosodd yn y cylchgrawn rhwng 1942 ac 1944, ac *Additional letters of the Morrises of Anglesey* yn ddwy ran, *Y Cymmrodor*, 49 (1947, 1949).

Dyfarnodd Prifysgol Lerpwl radd M.A. iddo yn 1914 am ei draethawd ymchwil, ' Pre-Edwardian castles in north Wales '. Yn 1916 etholwyd ef yn gymrawd o'r Royal Historical Society ac yn gymrawd o Gymdeithas Hynafiaethwyr Llundain (F.S.A.) yn 1924.

Priodod yn 1913 â Marian Owen o Fethesda, Sir Gaernarfon, athrawes yn ysgol sir Bangor. Bu farw 18 Mawrth 1953 yn Rhosyr, Llanfair Pwllgwyngyll.

Awdur

Glyn Parry

Ffynonellau

Papurau Hugh Owen yn LlGC (heb eu catalogio)

Herald Môn, 30 Mawrth 1953

Y Clorianydd, 31 Mawrth 1953

Môn (1954-), 1 (1954)

Dolenni Ychwanegol

VIAF: 891314894788725495000 5

Wikidata: Q20733204

Dyddiad cyhoeddi: 1997

Hawlfraint Erthygl: http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/

Cheltaidd Prifysgol Cymru. Mae ar gael am ddim ac nid yw'n derbyn cymorth grant. Byddai cyfraniad ariannol yn ein helpu i gynnal a gwella'r wefan er mwyn i ni fedru parhau i gydnabod Cymry sydd wedi gwneud cyfraniad nodedig i fywyd yng Nghymru a thu hwnt.

Ewch i'n tudalen codi arian am ragor o wybodaeth.

Cyfrannu